

Stručni rad

TALENTIRANI UČENICI NA NASTAVI GEOGRAFIJE

Mojca Valenčak

OŠ Janka Modra, Dol pri Ljubljani, Slovenija

Sažetak

Učitelji su jedna od najvažnijih skupina odraslih za otkrivanje i poticanje razvoj talenta. Naravno, i škole mogu dobiti podršku i pomoć u školi savjetodavna služba ili u zajedničkom radu sa školskim savjetnicima [pedagozi, psiholozi, socijalni radnici...]. Poslanice nadarenih učenika u školi zbog specifičnih životnih čvorova talenata, na pr. problemi mentalnog zdravlja, nesanica u učenju, problemi prilagodbe, problemi s karijerno vođenjem, depresija, itd., zahtijevaju dubinsko školsko savjetovanje, potkrijepljeno stručnom literaturom ukorijenjenom u međunarodnoj areni. Talentirana su ona djeca koja imaju izvanredne sposobnosti u raznim područjima, inteligenciju, kreativnost i druge ljudske pothvate. Darovita djeca stoga postižu visoka postignuća u raznim područjima.

Ključne riječi: daroviti učenici, geografija.

1.Uvod

Za nastavnike je, međutim, važan izraz "intelektualno nezadovoljni", što znači da jesu u centru pažnje su oni učenici s izvanrednim sposobnostima učenja koje postojeći obrazovni programi nisu uspjeli zadovoljiti. Proces identifikacije darovitog učenika stoga uključuje ne samo prepoznavanje njegovih sposobnosti učenja, već i istraživanje okruženja za učenje. Neki pod riječju "talent" podrazumijevaju vještinu vrhunskog sportaša, umjetnika ili glazbenika, drugi postignuća perspektivnog matematičara, znanstvenika, književnika ili pjesnika. Postoje i različiti pojmovi o razini postignuća, koji mogu varirati od iznadprosječnih do izvanrednih. Ono što nam treba je jasna i korisna definicija koja bi trebala služiti u dvije svrhe: u obliku općeprihvaćene izjave, trebala bi omogućiti raspravu o ovoj temi i ponuditi konkretan odgovor svakome tko želi proširiti svoje znanje o iznimnim sposobnostima. Definicija ne smije biti preuska, kako se ne bi isključila neka djeca s natprosječnim sposobnostima, niti preširoka ili nejasno postavljen jer nam ne bi dao jasne smjernice. Potrebno je da škola odredi jasnu definiciju kada formulira svoju politiku prema darovitim učenicima, jer ovisi o tome koji će učenici biti odabrani za posebne programe, a koji ne.

2.Središnji dio

Dječji talent ili urođena sklonost za posebno postignuće može biti izražava u različitim područjima:

- **Opći intelektualni talent** Obuhvaća brzo razumijevanje, dobro učenje, velika sposobnost pamćenja i sposobnost za duhovna postignuća na mnogima područja, kao što su znanost, jezici ili logičko mišljenje [npr. šah]. Međutim, suprotno uvriježenom mišljenju, intelektualni talent rijetko je ograničen na oni znaju samo jednu stvar [poput matematike], iako se dogodi. U većini slučajeva pokriva nekoliko područja znanja i učenja.

- **Umjetnički talent** Trenira dijete o postignućima u području muza, ako ih ima djetetu se pružaju odgovarajuće mogućnosti. Pojavljuje se vrlo rano [sviranje klavira, crtanje].

- **Psihomotorična nadarjenost** Je pomembna na vseh područjih, kjer gre za telesno spretnost, torej pri športniku in plesalcu v enaki meri kot pri finomehaniku ali rezbarju.

- **Društveni talent** Ukazuje na sposobnost osobe da dobro komunicira ljudi, suosjećati s njima, namiriti ih ili im pomoći. Ta talent je jednako važan za učitelja kao i za ravnatelja [kvalitet menadžment], psiholog ili prodavač [3].

Nastavnici geografije susreću se s učenicima koji se po mnogočemu razlikuju, ali također mogu dovesti u zabludu. Neki učenici se ističu izrazitom znatiželjom prema geografiji, ali nemaju visoke ocjene iz ovog predmeta, dok su drugi savjesni i vrijedni, s visokim ocjenama, ali ih ovo područje ne zanima pretjerano. Učenici mogu stalno iznenađivati učitelja velikim entuzijazmom, znatiželjom i znanjem koje imaju u obradi određene teme, a sljedeći put razočarati jer ih učitelj nikako ne može privući u rad. Vrlo je teško odrediti tko je od učenika zapravo nadaren za geografiju, a koga uvrstiti u uži izbor darovite djece. Učitelji ne prepoznaju čak polovicu karakteristika darovitih učenika kao takvih. To uključuje sljedeće kvalitete: smisao za humor, organiziranost školskih i izvannastavnih aktivnosti, zanimanje za probleme odraslih i ljudi drugdje u svijetu, sposobnost percipiranja estetike. Učitelj mora učenicima dati osjećaj sigurnosti, dati im dovoljno vremena za slobodno razmišljanje i stvaranje, usmjeravati ih i pomoći im u pronalaženju rješenja i ideja [2]. On ne smije biti onaj sveznajući autoritet koji svojim nastupom dokazuje učenicima da vrijedi samo njegova istina. Posebnu pozornost trebamo obratiti na osobine darovitih. Pritom moramo uzeti u obzir i zanimljivost da ima darovitih učenika s neuspjesima u učenju. Njihove karakteristike su uglavnom nezainteresiranost za školu, strah od testiranja, nisko samopoštovanje, slaba motivacija, hiperaktivnost, emocionalna i socijalna nezrelost. To su karakteristike neuspješno darovite djece, na koje učitelji moraju obratiti posebnu pozornost, jer se često događa da učitelji tu djecu ne svrstavaju u nadarene, već u problematične učenike. Nažalost, s njima se i dalje u skladu s tim postupka [5].

Tradicionalni oblici i aktivnosti rada s darovitim osobama koje nastavnici geografije koriste dugi niz godina su: interna diferencijacija učenja, fleksibilna diferencijacija učenja, dodatna nastava,

individualizirani programi i individualizacija učenja, interesne aktivnosti, seminarski radovi, radovi, izvještaji i istraživački zadaci . U pripremu individualiziranog programa učenja darovitog učenika moraju biti uključeni učitelji istog zanimanja, školsko savjetovište i vanjski mentori. Učitelj geografije može i samostalno planirati i sastavljati individualizirani program, no takav rad je više nego dobrodošla pomoć, smjernica ili samo komentar drugih stručnjaka. Pri izradi individualiziranog programa učitelj mora paziti na odabranu metodu naglašava razvoj viših misaonih procesa, otvoren je i fleksibilan, daje djetetu sigurnost te omogućuje slobodno i originalno izražavanje, ne otuđuje ga od vršnjaka te je prilagođen tempo razvoja djeteta njegove želje i interese [6].

3. Zaključak

Daroviti učenici su zbog svojih iznimnih mentalnih i kreativnih sposobnosti izloženi teškim psihičkim pritiscima u školi i kod kuće, što može uzrokovati neuspjeh u učenju. Ovaj pojam se odnosi na nesklad između djetetova školskog uspjeha i pokazatelja njegovih stvarnih sposobnosti ili na školski uspjeh koji je daleko ispod očekivanih rezultata. Budući da se inteligencija i znanje redovito provjeravaju u mnogim školama, nije uobičajeno da učitelji koriste druge metode identificiranja ovih učenika koje su izvedive u kontekstu svakodnevne nastave. Neke metode su: promatranje i razumijevanje tipičnog ponašanja učenika s teškoćama u učenju, dijagnostičke metode učenja, prikupljanje podataka na temelju mapa osobnosti učenika i izvješća, razgovor s roditeljima i na kraju, ali ne i najmanje važno, razgovor sa stručnjakom za to područje. Učitelju se nudi jedinstvena prilika da darovitom djetetu stvori uvjete u kojima će se ono moći razvijati i sazrijevati. Ovo će dijete s vremenom postati važan i cijenjen član društva koje ga treba. Međutim, djeca imaju pravo razvijati se kao holistički pojedinci, a svako dijete ima pravo biti dijete. Privržen, osjetljiv i osjetljiv učitelj mora biti sposoban uočiti potencijalne razlike koje nastaju između neke djece i njihovih vršnjaka, obitelji, vremena. Učitelj treba pokušati razumjeti osjećaj frustracije i usamljenosti, što nije rijetkost kada intelektualni razvoj nadvlada emocionalni i fizički. Također bi trebao obratiti pozornost na moguće razlike između intelektualnih i društvenih potreba.

4. Literatura

- [1.] 1. Bezić, T. [2006]. Otkrivanje nadarjenih učenicev in vzgojno-izobraževalno delo z njimi. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- [2.] 2. Blazič, M. [1994]. Nadarjeni: stanje, problematika, razvojne možnosti. Novo Mesto: Pedagoška obzorja.
- [3.] 3. Ferbežer, I., Kukanja, M. [2008]. Svetovanje nadarjenim učencem. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- [4.] 4. Galbraith, J. [1992]. Vodič za nadarjene. Ljubljana: DZS.
- [5.] 5. Makarovič, J. [1985]. Otkrivanje talentov. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- [6.] 6. Žvanuž, M., Vodopivec, P. [2003]. Vzpon meščanstva, zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan